

**Lausunto vastaukseksi Helsingin hallinto-oikeudelle §:n 132 kohdalla
tehdystä lupapäätöksestä/Vesa Majamaa 6.3.2022**

Luonnonsuojeluliiton valitusoikeudesta

Luonnonsuojeluliitto perustelee valitusoikeuttaan MRL 193.1 §:n 6 kohdalla, jonka mukaan valitusoikeus poikkeamislupapäätöksestä ja suunnittelutarveratkaisusta on toimialueellaan sellaisella rekisteröidyllä yhdistyksellä, jonka tarkoituksena on luonnon- ja ympäristönsuojelun tai kulttuuriarvojen suojelun edistäminen taikka elinympäristön laatuun muutoin vaikuttaminen.

Luonnonsuojeluliiton valitusoikeuden laajuuden ja valitusoikeuden kohdistumisen selvittämiseksi on tarpeen tarkastella lyhyesti, miten maankäyttö- ja rakennuslaki on viimeisten vuosien aikana muuttunut.

Vuonna 2017 tehdyllä lainmuutoksella 230/2017 muutettiin MRL 193 §:ää siten, että ELY-keskuksilta poistettiin niillä siihen asti ollut yleinen valitusoikeus kunnan tekemistä poikkeamispäätöksistä ja suunnittelutarveratkaisista. Tämä valitusoikeuden poistaminen oli johdonmukainen seuraus MRL 18 §:n muutoksista, joka koski valtion ja kunnan viranomaisen välistä suhdetta ja tehtävänjakoa.

MRL 18.1 §:n mukaan, sellaisena kuin se kuului laissa 132/1999, alueellinen ympäristökeskus (vuodesta 2010 ELY-keskus) *edisti ja ohjasi* kunnan alueiden käytön suunnittelua ja rakennustoimen järjestämistä. Lainkohdan 2 momentin mukaan ympäristökeskuksen oli erityisesti valvottava, että kaavoituksessa, rakentamisessa ja muussa maankäytössä otetaan huomioon valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet sekä kaavoitustoimen hoitoa koskevat tavoitteet siten kuin tässä laissa saadetaan. *ELY-keskuksen ohjaus ja valvonta ulottui MRL 18 §:n mukaan, sellaisena kuin se oli laissa laissa 132/1999, aina kaavojen materiaaliseen sisältöön saakka.*

Vuonna 2009 MRL 18 §:ää muutettiin lailla 1589/2009 siten, että ELY-keskukselta poistettiin *ohjaustehtävä*, ELY-keskukselle jäi tukitehtävänä vain kunnan alueiden käytön suunnittelun edistäminen.

Varsinainen muutos kunnan ja valtion hallintoviranomaisen (ELY-keskuksen) välisessä tehtävänjaossa tapahtui vuonna 2017 lailla 230/2017. MRL 18.1 § säilyi ennallaan, mutta lainkohdan 2 momentissa säädetty valvontatehtävä rajoitettiin koskemaan kaavoituksessa, rakentamisessa ja muussa alueiden käytössä vain *vaikutuksiltaan* valtakunnallisiin ja merkittäviin maakunnallisiin asioihin.

Vuonna 2017 tapahtunut MRL 18 §:n muutos, joka koski *valvontatehtävien* rajaamista, heijastui myös ELY-keskuksen *valitusoikeutta* koskeviin säännöksiin, MRL 191, 192 ja 193 pykälisiin. Mainituista lainkohdista poistettiin rakennuksen purkamiseen liittyviä asioita lukuunottamatta ELY-keskuksella ollut valitusoikeus kunnan MRL:n mukaisista päätöksistä. EL-keskuksella on MRL:n mukaisissa asioissa valitusoikeus, kuten muillakin viranomaisilla, vain toimialaansa kuuluvissa asioissa. Näissäkin valitusoikeus voi koskea vain MRL 18.2 §:n mukaan valvottavia asioita.

Yhdistyksille MRL:ssa myönnetyllä valitusoikeudella ei ole eikä ole ollut samaa perustaa – ohjata ja valvoa kunnan maankäytön suunnittelua ja rakennustoimen järjestämistä – kuin mikä ELY-keskuksella oli ennen edellä kerrottuja lainmuutoksia 1589/2009 ja 230/2017. Luonnonsuojeluliitto ei sillä MRL 193.1 §:n 6 kohdan mukaisen valitusoikeuden perusteella ei ole tullut ELY-keskuksen sijaan tai saanut ELY-keskuksella ollutta asemaa. Luonnonsuojeluliiton valitusoikeus on rajattu sen *toimialaan*, jonka lainsäätäjällä on täsmentänyt yhdistyksen tarkoituksen muodossa

Valitusoikeus perustuu aina jonkinlaiseen tosiasialliseen ja objektiivisesti arvioitavissa olevaan intressiin. Kun otetaan huomioon luonnonsuojeluliiton toimialaa rajaava tarkoitus, niin selvää on, että valitusperusteiden pitää myös koskea ja liittyä yhdistyksen tarkoitukseen ja niiden intressien valvontaan, joiden vuoksi valitusoikeus on laissa myönnetty.

Luonnonsuojeluliiton valituksen perustelut, jotka koskevat rakennusjärjestystä ja sivuasuntoja; maanomistajien tasapuolista kohtelua; poikkeamislupakäytäntöä; valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden sekä maankäyttö- ja rakennuslain yhdyskuntarakenteen eheyttämisen linjassa olemista taikka rakentamista pääkaupunkiseudun kasvupainealueella, ovat seikkoja, joiden osalta luonnonsuojeluliitolla ei MRL 193.1 §:n 6 kohdan mukaan *toimialaansa kuulumattomina asioina ole valitusoikeutta*. Valitusperusteet ovat niin yleisiä ja esillä olevasta yksittäisestä rakennushankkeesta irrallisia ja hankkeeseen liittymättömiä, etteivät valitusperusteet edes välillisesti liity luonnonsuojeluliiton toimialaan.

Luonnonsuojeluliiton valitus on ensisijaisesti yhdistyksen toimialaan liittymättömänä jätettävä tutkimatta. Siltä varalta, että hallinto-oikeus katsoisi kunnan näkemyksestä poiketen yhdistyksellä olevan valitusoikeus Sipoon kunta vaatii valituksen hylkäämistä ja tämän vaatimuksen tueksi esittää kunnioittavasti seuraavan.

Ratkaisuun sovellettavasta säännöksestä ja ratkaisun lainvastaisuudesta

Luonnonsuojeluliitto perustaa valituksensa keskeisiltä osin esittäjän eriävään mielipiteeseen, jonka mukaan valiokunnan päätös olisi MRL 171 §:n vastainen. Eriävässä mielipiteessä esittelijä esittää, että vaikka viranhaltijan päätösehdotus on laadittu MRL 171 §:n mukaisena poikkeamispäätöksenä, valiokunta on ratkaissut asian MRL 137 §:n mukaisena suunnittelutarveratkaisuna.

Valiokunta on perustanut ratkaisunsa siihen, että kysymyksessä on MRL 16.1 §:n tarkoittama suunnittelutarvealue. Päätöksensä tueksi valiokunta esittää korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu 2003:30. Mainitussa ratkaisussa KHO toteaa, että rantavyöhykkeen leveyttä on tulkittava MRL 72.1 §:n tavoitteista käsin. Ratkaisussaan KHO on katsonut, että niiltä osin kuin ranta-alueella on käytetty MRL 16.1 §:ssä tarkoitettua suunnittelutarpeen synnyttävään rakentamiseen tai sille kohdistuva rakentaminen liittyy pääasiassa tällaiseen käyttöön, kuten pysyvän asutukseen, on välittömän rantavyöhykkeen ulkopuolisen ranta-alueen suunnittelutarpeeseen sovellettava MRL 16.1 §:ia eikä MRL 72 §:n 2 momenttia. KHO:ssa esillä olleessa ratkaisussa 2003:30 suunniteltu rakennus

sijoittui 80 metrin päähän Tornionjoesta valtioneuvoston päätöksen mukaiselle valtakunnallisesti arvokkaalle maisema-alueelle.

Nyt kyseessä oleva rakennushanke sijoittuu jo rakennetulle tilalle. Suunniteltu rakennus ei sijoitu välittömään rantavyöhykkeeseen. Rakennuksen käyttötarkoitus ja käyttötapa ns. elinkaariasumista palvelevana rakennuksena ei tukeudu ranta- tai vesialueen käyttöön. Kysymyksessä on rakennushanke, jonka toteuttamisen tavoitteena on turvata omien vanhempien turvallinen asuminen jo rakennetulla kotitilalla rakentamalla samaan pihapiiriin seuraavalle sukupolvelle asunto- ja työtilat.

Rakentamisen luonne ja rakennuksen sijoittuminen huomioon ottaen kysymys on MRL 16.1 §:n tarkoittamasta suunnittelutarvealueesta, jonka rakentamiseen sovelletaan MRL 137 §:ää aivan kuten valiokunta on tehnytkin.

Luonnonsuojeluliitto esittää valituksessaan, että valiokunnan päätös olisi myös hallintolain (434/2003) 45 §:n perusteella lainvastainen.

Sipoon kunta katsoo, että valiokunta on esittänyt hyvinkin seikkaperäiset perustelut myönteiselle ratkaisulle. Väite ratkaisun perustelemattomuudesta osoittaa selkeästi vain sen, että kun ratkaisuun tyytymättömällä ei ole asiaan liittyviä tosiasioihin perustuvia seikkoja esitettävänä, niin silloin turvaudutaan yleisesti käytössä olevaan väitteeseen, ettei ratkaisua ole riittävästi perusteltu.

Sipoon kunta toistaa jo edellä esittämänsä, että luonnonsuojeluliiton valitus jätetään yhdistyksen toimialaan kuulumattomana tutkimatta. Toissijaisesti Sipoon kunta katsoo, että valitus on hylättävä. Yleinen lallisuusvalvonta ei edes kuulu luonnonsuojeluliiton tehtäviin eikä valiokunnan päätös edellä esitetyn perusteella on miltään osin lainvastainen.